

ДОТООД АУДИТЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН

**Аудитын нэр: ЖАВХЛАНТ СУМЫН ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН
ЗАХИРАГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН**

Аудитад хамрагдсан жил: 2024 эхний 9 сар

**АУДИТ ХИЙСЭН БАЙГУУЛЛАГА: СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН САНХҮҮГИЙН ХЯНАЛТ,
ДОТООД АУДИТЫН АЛБА**

АУДИТ ХИЙГДСЭН БАЙГУУЛЛАГА: “ЖАВХЛАНТ СУМЫН ТТЗ”

АУДИТ ХИЙГДСЭН ОБЪЕКТ: “ЖАВХЛАНТ СУМЫН ТТЗ”

АУДИТЫН ТӨРӨЛ: ДОТООД АУДИТ

АУДИТЫГ ГҮЙЦЭТГЭХ ХУГАЦАА: 2024.12.08-2024.12.25

АУДИТАД ХАМРАГДСАН ХУГАЦАА: 2024

Тайланг бэлтгэсэн:
Дотоод аудитын нэгжийн
удирдлагын дарга

Сэлэнгэ аймгийн
Санхүүгийн хяналт,
дотоод аудитын албаны
дарга, СХШУАБ
Т.Одсүрэн

Аудитын багийн
гишүүн:

Ахлах дотоод аудитор,
СХШУБ Т.Мөнхзул

Огноо: 2024 оны 12 дугаар
сарын 25 өдөр

Сүхбаатар сумын 2
дугаар баг.
Нутгийн удирдлагын II
байр

sankhuu_audit_se@yahoo.com

1. ТАНИЛЦУУЛГА

2. АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ,

- 2.1. Аудитын зорилго
- 2.2 Аудитын цар хүрээ
- 2.3. Аудитын арга аргачлал, хязгаарлалт

3. БАЙГУУЛЛАГЫН САЙН ТУРШЛАГА

- 3.1 Засаглалын талаар
- 3.2 Эрсдэлийн удирдлагын талаар
- 3.3 Дотоод хяналтын талаар

4. АУДИТЫН ҮР ДҮН

- 4.1 Илэрсэн асуудлууд

5. НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

1. ТАНИЛЦУУЛГА

Сэлэнгэ аймгийн Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албаны 2024 оны нэгдсэн төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйл, 14.2.10, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.2, 7 дугаар зүйлийн 7.4 дэх хэсэг, “Дүрэм батлах тухай” Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 483 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Дотоод аудитын дүрэм”, Дотоод аудитын хорооны 2024 оны 1 дүгээр тогтоолоор батлагдсан 2024 оны хяналт шалгалтын төлөвлөгөөг аймгийн Засаг дарга бөгөөд Төсвийн Ерөнхийлөн Захирагчийн 2024 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн 10 дугаар удирдамжийн хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн Жавхлант сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн үйл ажиллагаанд дотоод аудитыг хийж гүйцэтгэлээ.

Дотоод аудитыг Засгийн газрын 483 дугаар тогтоолоор баталсан “Дотоод аудитын дүрэм”-ийг тус тус үндэслэн санхүүгийн хяналт шалгалт, эрх зүйн нийцлийн чиглэлээр хийж хэрэгжүүлсэн ба 2024 оны 3 дугаар улирлын үйл явцыг хамруулан, дахин тооцоолох, тулган шалгах хяналтын горимыг ашиглах, холбогдох ажилтнуудтай ярилцах, дотоод хяналтын орчныг судлах, үнэлэх, ажил гүйлгээг батлах, хянах, бүртгэх, тайлагнах процессын эрсдэлийг үнэлэх, мөрдвөл зохих хууль тогтоомжийн зүйл, хэсэг, заалтын хэрэгжилтийн байдлыг бодитоор илэрхийлж тогтоох, зорилгод хүрсэн түвшин, хүлээн зөвшөөрөгдсөн байдал, практикт нийцэж байгаа байдлыг шалгуур үзүүлэлтээр тодорхойлж ажиллав.

Жавхлант сумын ТТЗ-ийн үйл ажиллагааны эрхэм зорилгыг “Төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүртээмжтэй хүргэх, боловсон хүчний мэдлэг чадварыг дээшлүүлж, мэргэшсэн тогтвортой, ёс зүйтэй төрийн албыг төлөвшүүлэх” гэж тодорхойлсон байна. Дээрх эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны зорилтыг дэвшүүлж, хэрэгжүүлсэн байна. Үүнд:

Төрийн бодлого, хууль тогтоомж, ИТХ-ын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх, сурталчлах, биелэлтийг нь хангах ажлыг нутаг дэвсгэрийнхээ хэмжээнд зохион байгуулах үндсэн дээр хүн амын хүнсний аюулгүй байдлыг хангах, мал сүргийг өсгөн үржүүлэх, малын удмын сан, эрүүл мэндийг хамгаалах, мал эмнэлэг, үржлийн ажлыг зохион байгуулах, байгалийн гэнэтийн аюул, мал, амьтан, ургамлын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг бүрэн эрхийнхээ хүрээнд авч хэрэгжүүлэх,

- Харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн стратегийн төлөвлөлт, хөтөлбөр, төсөл зохиох, зохицуулах, хяналт шинжилгээ хийх, үнэлж дүгнэх, бодлогын удирдамжаар хангах,
- Харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ болон засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж хоорондын, түүнчлэн бүс нутгийн чанартай үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, нийгэм соёлын зориулалттай барилга байгууламж барьж байгуулахад

орон нутгийн болон хувийн хөрөнгө оруулалт хийх ажлыг дэмжиж, зохион байгуулах,

- Төрийн ажилтныг бэлтгэх, давтан сургах, мэргэшүүлэх, тэдний ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах ажлыг хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулах,
- Нутаг дэвсгэрийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн хэтийн зорилт болон жилийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн төсөл, гүйцэтгэлийн тайлан, орон нутгийн төсвийн болон түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах төсөл, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг батлуулахаар тухайн ИТХ-д оруулах, батлагдсан хөтөлбөр, төсөв, төслийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах,
- Нутаг дэвсгэрийнхээ татварын орлогыг хууль тогтоомж, ИТХ-ын шийдвэрийн дагуу төвлөрүүлэх, шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах,
- Төрийн болон тухайн орон нутгийн өмчийн талаарх төрийн бодлого, хууль тогтоомж, ИТХ-ын шийдвэрийн биелэлтийг хангах ажлыг зохион байгуулах гэх мэт.

2. АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ

2.1 Аудитын зорилго:

Жавхлант сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн засаглал, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналтын үйл явцуудын үр нөлөөтэй байдлыг үнэлж дүгнэх, тус байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулахад чиглэсэн зөвлөгөө өгөх замаар байгууллагын үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх зорилготой.

2.2 Аудитын хамрах хүрээ, хязгаарлалт

Жавхлант сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн удирдлага зохион байгуулалтын засаглал, эрсдэлийн удирдлага болон дотоод хяналтын үйл явцыг үнэлэх;

Аудитаар тус газрын 2024 оны 3 дугаар улирлын үйл ажиллагааг хамруулна. Үүнд:

- *Байгууллагын засаглал, эрсдэлийн удирдлагын үйл явцыг үнэлэх;*
- *Санхүү, төсөв, нягтлан бодох бүртгэлийн холбогдолтой хууль, тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэр болон түүнийг үндэслэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас гаргасан заавар, журмын хэрэгжилт.*
- *Төсвийн орлогын бүрдүүлэлт, санхүүжилт, хуваарилалт, үр дүн*
- *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалт үйл ажиллагааны үр дүн*
- *Хоршоог хөгжүүлэх сангийн үйл ажиллагааны үр дүн*

- Төрийн болон орон нутгийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилт
- Өр авлагын барагдуулалт, үүссэн өр авлагыг данс бүртгэлд тусгасан эсэх;
- Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн дотоод хяналтын үр нөлөө
- Төрийн аудитын байгууллагаас 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн байдал

Аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт:

Жавхлант сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2024 оны үйл ажиллагааны хамрах хүрээнд хязгаарлалт байхгүй болно.

2.3 Аудитын арга, аргачлал

Дотоод аудитын мэргэжлийн практикийн Олон улсын стандарт, Засгийн газрын 2015 оны 483 дугаар тогтоолоор баталсан “Дотоод аудитын дүрэм”, Монгол улсын сангийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдрийн 268 дугаар тушаалаар батлагдсан “Улсын салбарын дотоод аудитын аргачлал”-ын дагуу үйл ажиллагааны эрсдэлийг үнэлэн албан тушаалтнаас асуулга тодруулга авах, нотлох зүйлсийг нягтлах, тулган баталгаажуулах, дүн шинжилгээ хийх горимуудыг ашиглав.

2.4. Аудитад ашигласан шалгуур үзүүлэлтүүд:

Аудитын зорилттой холбоотой дараах хууль, журам, дүрэм, зааврыг аудитын шалгуур үзүүлэлт болгон ашиглав. Үүнд:

- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль
- Авлигын эсрэг хууль
- Төсвийн тухай хууль
- Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль
- Хөдөлмөрийн тухай хууль
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль
- Татварын ерөнхий хууль
- Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журам
- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам
- Хоршоо хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам
- СТОУС, НББОУС болон бусад стандартууд
- Бусад хууль, эрх зүйн актууд

Аудитын хугацаа, бүрэлдэхүүн

Дотоод аудитыг 2024 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдрөөс 2024 оны 12 дүгээр сарын 25-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд ахлах дотоод аудитор (Санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын байцаагч) Т.Мөнхзул гүйцэтгэв.

3. Байгууллагын сайн туршлага

Жархлант суманд Ерөө голын 4-н зам, Ерөө гол дагуух аялал жуулчлалын кемпийн үйл ажиллагаа эрчимтэй хөгжих үндэс тавигдсан. Одоогийн байдлаар “Мон Ланс тур” ХХК, “Ерөө лодж” ХХК гэсэн 2 аж ахуйн нэгжийн аялал жуулчлалын бааз ашиглалтад орж үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна. “Төгс Төгөлдөр Эрдэнэ ХХК-ны аялал жуулчлалын бааз ашиглалтад ороход бэлэн болоод байна. Ингэснээр Жавхлант сум 4 аялал жуулчлалын баазтай болж байна. Хүн амын дийлэнх иргэдийн эрхэлдэг аж ахуй нь төмс, хүнсний ногооны тариалан бөгөөд 2024 онд ард иргэдийн амьжиргааг дэмжих зорилгоор сумын 10 гаруй айл нийлсэн “Төхөм тал ургац” нөхөрлөлд сумаас 60 га газрыг олгож усалтын системийг энэхүү нөхөрлөл хөрөнгө оруулалт хийснээр олон ажлын байр шинээр бий болгох бодлогыг баримталж тодорхой үр дүнд хүрч байна.

3.2 Засаглалын талаар

Сэлэнгэ аймгийн Жавхлант сумын удирдлагад ИТХ-ын даргаар Э.Мөнхцэцэг 2020 оны 10 дугаар сарын 31-ны өдрөөс өнөөдрийг хүртэл, сумын Засаг дарга Ц.Дарханбаатар нь 2020 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдрөөс өнөөдрийн хүртэл, Засаг даргын орлогч С.Нямсүрэн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ны өдрөөс өнөөдрийн хүртэл, Бумбат 1 дүгээр багийн Засаг даргаар Н.Алтанбагана 2020 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрөөс өнөөдрийг хүртэл, Моностой 2 дугаар багийн Засаг даргаар М.Батжаргал 2022 оны 03 дугаар сарын 04-ний өдрөөс одоог хүртэл, сумын Засаг даргын Тамгын газрын дарга Г.Бямбадалай 2017 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрөөс одоог хүртэл, Сумын төсвийн ерөнхий нягтлан бодогчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ш.Лхагвасүрэн 2024 оны 01 дугаар сарын 02-ний өдрөөс одоог хүртэл тус тус ажиллаж байна.

4. АУДИТЫН ҮР ДҮН

<u>Илэрсэн асуудал 1</u>	ОНХС-аас шинээр хэрэгжүүлэх 99,581.1 мянган төгрөгийн 2 төсөл, арга хэмжээг ИТХ-аар батлуулсны дараа төсөвт өртөгт нь багтаан зураг, төсвийг хийлгэсэн байна.
<u>Асуудлын ангилал</u>	Нөлөө их

Бодит байдал ОНХС-аас 2024 оны төсөвт шинээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн хөтөлбөр арга хэмжээнээс 99,581.1 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 2 төсөл, арга хэмжээний зураг төсөв, тооцоо судалгааг урьдчилан боловсруулаагүй ажлын төсвийг сумын ИТХ-аар 2024 оны төсөвт батлуулсан байна. Төсөл, арга хэмжээний чанар, үр ашиг, хэрэгжих хугацаа хязгаарлагдах эрсдэлтэй.

Байх ёстой шаардлага /шалгуур/:

Төсвийн тухай хуулийн 29.4 дэх "Хөрөнгө оруулалтын төсөвт техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн, зураг төсвөө батлуулсан, хуульд заасан бусад зөвшөөрөл олгогдсон төсөл, арга хэмжээг тусгана", Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан "ОНХСийн үйл ажиллагааны журам"-ын 4.3.3 дах "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь хуульд заасны дагуу зураг төсөв, техник, эдийн засгийн үндэслэлтэй, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ хийгдсэн, бусад холбогдох зөвшөөрөлтэй байх" дах заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна

Асуудлын үндсэн шалтгаан:

Төсөл, арга хэмжээний зураг, төсвийг төсөв батлагдсаны дараа хийлгэснээс худалдан авах ажиллагаа оройтсон

Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/: Энэ нь төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулах, гүйцэтгэлийн чанарт сөргөөр нөлөөлөх, хяналт, шалгалтын явцад зөрчил гарах нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна.

Шийдвэр: Сумын хөрөнгө оруулалт болон ОНХС-аар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний зураг төсөв, тооцоо судалгааг үндэслэн төсвийг батлуулж байх албан шаардлага хүргүүлэхээр шийдвэрлэв.

<p><u>Илэрсэн асуудал 2</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Малын тоо толгойн албан татварын хөрөнгөөр санхүүжүүлэх үл хамаарах төсөл арга хэмжээг төлөвлөж батлуулсан. 2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх чиг үүрэгт үл хамаарах цэцэрлэгийн хүүхдийн зөөлөн эдлэл солих төсөл арга хэмжээг төлөвлөж батлуулсан
<p><u>Асуудлын ангилал</u></p>	<p>Нөлөө дунд</p>
<p>Бодит байдал: ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 оны төсвийн жилд хэрэгжүүлэх Малын тоо толгойн албан татварын санхүүжилтээр “Бумбат 1 багийн байр засварлах” 20,000.0 мянган төгрөгийн төсөл арга хэмжээ, “Моностой 2 багийн байр засварлах” малын тоо толгойн албан татварын санхүүжилтээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөн батлуулсан. Цэцэрлэгийн зөөлөн эдлэл солих 10,208.5 мянган төгрөгийн тухайн шатны төсвөөс санхүүжүүлэхээр хуулиар тогтоосон чиг үүргийг зөвхөн тухайн шатны</p>	

төсвийн санхүүжих хөрөнгийн зардлыг Засаг даргын мөрийн хөтөлбөрийн зардлаас санхүүжүүлсэн байна.

Байх ёстой шаардлага /шалгуур/:

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6 дахь “тухайн шатны төсвөөс санхүүжүүлэхээр хуулиар тогтоосон чиг үүргийг зөвхөн тухайн шатны төсвийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх”, 14 дүгээр зүйлийн 14.2.2 дахь “өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийн санхүүжилтийг бодитой тодорхойлох”, 60 дугаар зүйлийн 60.2. дахь “малын тоо толгойн албан татварын орлого. Уг орлогын эх үүсвэрийг бэлчээрийн даац тогтоох, бэлчээрийн төлөв байдлын үнэлгээ хийх, бэлчээр ашиглуулах гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавих ажлыг зохион байгуулах, газар тариалангийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх, малын эрүүл мэндийг хамгаалах, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, малын чанарыг сайжруулах, гэмт халдлага, гамшгаас хамгаалах, хур тунадасны хэмжээг нэмэгдүүлэх, малын тэжээлийн ургамал тариалах, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, хортон мэрэгчидтэй тэмцэх, малчдад зориулсан сургалт, сурталчилгааны зардалд зарцуулна.”, Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалын хавсралтаа батлагдсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 4.6.ОНХС-ийн хөрөнгийг зөвхөн дараах хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээнд зарцуулах ба өөр бусад зорилгоор зарцуулахгүй: 4.6.1. Сум, дүүргийн ОНХС-д төвлөрөх Малын тоо толгойн албан татварын орлогын хөрөнгийг энэхүү журмын 4.5-д заасан зорилгоор;

Асуудлын үндсэн шалтгаан: ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 оны төсвийн жилд хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг журмын дагуу төлөвлөөгүй.

Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/: ОНХС-ийн хөрөнгийг зориулалт бусаар үр ашиггүй зарцуулах

Шийдвэр: Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-д заасан чиг үүрэгт үл хамаарах төсөл арга хэмжээг төлөвлөж батлуулахгүй байх зөвлөмж хүргүүлэв

Илэрсэн асуудал 3	Сумын ОНХС-ын хөрөнгөөр хэрэгжиж буй 2 төсөл, арга хэмжээг гүйцэтгэх гэрээнд гүйцэтгэлийн баталгаа 8,463.8 мянган төгрөгийг тусгаагүй зөрчил байна.
Асуудлын ангилал	Нөлөө их
Бодит байдал:	Сумын ОНХС-ын хөрөнгөөр хэрэгжиж буй 182,128.7 мянган төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Жавхлант сумын гэрэлтүүлэг засвар” Аймгийн ОНХС –аас шилжиж ирсэн 100,000.0 мянган төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Тоглоомын талбай” 2 төсөл,

арга хэмжээг гүйцэтгэх гэрээнд гүйцэтгэлийн баталгааны дүн гурван хувийг 8,463.8 мянган төгрөгийг заалтыг оруулаагүй байна.

Байх ёстой шаардлага /шалгуур/:

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.3.4 дэх “Урьдчилгаа төлбөрийн болон гүйцэтгэлийн баталгааны дүн”, 42.1 дэх “Тендер шалгаруулалтын төсөвт өртөг 100 сая төгрөгөөс дээш бол гэрээний үүргийн биелэлтийг баталгаажуулах зорилгоор гүйцэтгэлийн баталгаа шаардана”, 42.2 дах “Захиалагч гүйцэтгэлийн баталгааны дүнг тухайн төсвийн жилд санхүүжих дүнгийн гурван хувиар тогтоож тендер шалгаруулалтын баримт бичигт тусгана”, “Худалдан авах ажиллагаанд баталгаа гаргах, орлого болгох журам”-ын 3.1 дэх “Хуулийн 42.1-д зааснаас дээш төсөвт өртөгтэй тендер шалгаруулалтад гэрээ байгуулах эрх авсан оролцогч тендер шалгаруулалтын баримт бичигт зааснаас багагүй үнийн дүнтэй гүйцэтгэлийн баталгааг захиалагчид хүргүүлнэ”

Асуудлын үндсэн шалтгаан:

ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн болон Худалдан авах ажиллагаанд баталгаа гаргах, орлого болгох журам”-ын холбогдох заалтыг мөрдөөгүй байна.

Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:

Гүйцэтгэгч тал гэрээг биелүүлэхгүй байх эсвэл гүйцэтгэл хангалтгүй байхад баталгааны хөрөнгийг ашиглах боломжгүй, байгууллага хохирох эрсдэлтэй.

Шийдвэр:

ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.3.4 болон “Худалдан авах ажиллагаанд баталгаа гаргах, орлого болгох журам”-ын 3.1 дэх заалтыг мөрдөж, гүйцэтгэлийн баталгаа гаргаж байх зөвлөмж хүргүүлэв.

<p><u>Илэрсэн асуудал 4</u></p>	<p>Засаг даргын нөөц хөрөнгийг 3 дугаар улирлын байдлаар нийт санхүүжилтийн 103.3 хувь буюу 62,038.8 мянган төгрөгийг зарцуулсан байгаа нь тус журмын 21.1, 2.1.2-т заасан хохирлыг эхний ээлжид санхүүжүүлэхэд нийт батлагдсан хөрөнгийн 30 хувиас доошгүйг зарцуулах ба хохиролд зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг сарын хуваариас тооцож нөөцөд бэлэн байршуулсан байх заалтыг зөрчиж 18,000.0 мянган төгрөгөөр нөөц хөрөнгийн үлдэгдлийг хэтрүүлэн нөөц хөрөнгийн зориулалтын дагуу үр ашигтай зарцуулаагүй байна.</p>
<p><u>Асуудлын ангилал</u></p>	<p>Нөлөө их</p>

<p>Бодит байдал: 2024 оны 3 дугаар улирлын байдлаар Засаг даргын нөөц хөрөнгийн ашиглалт 103.3 хувьтай байгаа нь үлдсэн хугацаанд Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журмын 2.1.1, 2.1.2- т заасан осол, хохирол гарсан тохиолдолд үр дагаврыг таслан зогсоох хөрөнгийн үлдэгдэлгүй хэтрүүлэн зарцуулсан байна.</p>
<p>Байх ёстой шаардлага /шалгуур/: Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 дэх “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Сангийн сайдын 2021 оны 61 дүгээр тушаалын хавсралтаар батлагдсан "Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт зарцуулалтын нийтлэг журам"-ын 3.4 Энэ журмын 2.1.1, 2.1.2 дахь хэсэгт заасан хохирлыг арилгахтай холбогдсон арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд зориулж нийт батлагдсан хөрөнгийн 30-аас доошгүй хувийг зарцуулах ба хохиролд зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг сарын хуваариас тооцоолж Засаг даргын нөөцөд бэлэн байршуулсан байна, 3.5 Энэ журмын 3.4-д заасан хохиролд зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухай оны эцэст энэ журамд заасан зориулалтын дагуу зарцуулж болно, 4.3 Энэ журмын 2.1.1, 2.1.2 дахь хэсэгт заасан хохирлыг арилгахтай холбогдсон арга хэмжээний санхүүжилтийг эхний ээлжид нөөц хөрөнгөөс гаргана.</p>
<p>Асуудлын үндсэн шалтгаан: Засаг даргын нөөц хөрөнгийг хууль, журмын дагуу зөв зохистой зарцуулаагүй.</p>
<p>Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/: Төсвийн хөрөнгийг зөв зохистой удирдаагүйн улмаас үүсэх эрсдэлийг нэмэгдүүлж, шаардлагатай тохиолдолд эрсдэлийг даван туулах хөрөнгийн нөөцгүй байна.</p>
<p>Шийдвэр: Цаашид Засаг даргын нөөц хөрөнгөнд нийт батлагдсан хөрөнгийн 30-аас доошгүй хувийг Засаг даргын нөөцөд бэлэн байлгах зөвлөмж хүргүүлэв.</p>

<u>Илэрсэн асуудал 5</u>	Төрийн цахим хур системд ЗДТГ-ын эзэмшиж, ашиглах эрх олгосон 12 газар байгаагаас санхүүгийн тайлан бүртгэлд 6 газар бүртгэгдсэн байна.
<u>Асуудлын ангилал</u>	Нөлөө их
Бодит байдал: Сумын Засаг даргын захирамжаар ЗДТГ-т газар эзэмшүүлэх эрх олгосон нийт 12 газраас ЗДТГ-ын үндсэн хөрөнгийн бүртгэлд 6 газар бүртгэлтэй бусад газрыг огт бүртгээгүй байна.	
Байх ёстой шаардлага /шалгуур/:	

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 2 дахь “Төрийн өмчийн эд хөрөнгийн анхан шатны бүртгэл, тооллого, тайлан тэнцэл гаргах ажлыг зохион байгуулж удирдах, төрийн өмчийн эд хөрөнгийн ашиглалтад хяналт тавьж, түүний үр ашгийг дээшлүүлэх арга хэмжээ авах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ: 14.4.2. бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага”, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны “Журам шинэчлэн батлах тухай” 271 дүгээр тогтоолын 3 дугаар зүйлийн 3.8 дахь “Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь газар эзэмших эрх шинээр авах саналаа тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгуулан, холбогдох Газрын алба, сумын газрын даамалд хүсэлт гарган шийдвэрлүүлнэ. Газар эзэмших/ашиглах эрх үүсмэгц түүнийг үнэлж, санхүүгийн тайланд бүртгэх саналыг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ”

Асуудлын үндсэн шалтгаан: Засаг даргын дэргэдэх харьяа байгууллагуудын уялдаа холбоо хангалтгүй, албан хаагчдын ажлын хариуцлага сул хөрөнгийн бүртгэлд тавих хяналт хангалтгүйгээс бүртгэл тайланд тусгаагүй орхигдуулсан.

Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/: Санхүүгийн тайлан мэдээлэл үнэн зөв илэрхийлэгдэхгүй байх, Өмч хөрөнгийн хадгалалт хамгаалалт сулаас шамшигдуулах өөрийн эзэмшлийн газрыг улсын бүртгэлд бүртгүүлээгүйгээс ЗДТГ-ын эзэмшилд байгаа газар дээр давхар олголт үүснээс шалтгаалан газрын маргаан үүсэх нөхцөл байдал бүрдсэн.

Шийдвэр: Сумын ЗДТГ-ын нэр дээрх үндсэн хөрөнгийн бүртгэлд тусгаагүй газрын үнэлгээг журмын дагуу үнэлж бүртгэлд авах, цаашид ашиглах шаардлагагүй бол хураан авч захирамжаар олгосон шийдвэрийг хүчингүй болгож цэгцлэх, цаашид дээрх зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүлэх.

<u>Илэрсэн асуудал 6</u>	Тус сумын ЗДТГ-ын дарга өөрийн хамааралтай ХХК-аас худалдан авалт хийж төлбөрийн баримтанд гарын үсэг зурж ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэсэн.
<u>Асуудлын ангилал</u>	Нөлөө их
Бодит байдал: Тус сумын ЗДТГ-ын дарга Г.Бямбадалай нь гэр бүлийн гишүүн болох нөхөр Болдбаатар нэр дээр бүртгэлтэй " Гилдээ" ХХК-тай гэрээ хийж бараа материалуудыг удаа дараа худалдан авч байсан байна	

Байх ёстой шаардлага /шалгуур/:

НАНБХАСЗАСЗУСТ хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1 дэх "Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг хөндсөн захиргааны шийдвэр гаргах...гэрээ байгуулах,эдгээрийг хэлэлцэх,бэлтгэх,оролцох зэрэг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно", 11.2 дахь заалт,Авлигын эсрэг хуулийн7 дугаар зүйлийн 7.1.3-т " Албан үүргээ гүйцэтгэхдээ хууль бусаар аливаа хувь хүн хуулийн этгээдэд давуу байдал олгох,..."гэж заасныг тус тус зөрчсөн байна

Асуудлын үндсэн шалтгаан: Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно

Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:

Удирдлагын зүгээс давуу байдлаа ашиглан өөрийн нөхрийн хариуцдаг дэлгүүрээс худалдан авалт хийснээр ашиг сонирхлын зөрчил үүсэж хуулийн байгууллагад шилжих, ажил албан тушаалаа эрхлэх боломжгүй болох эрсдэлтэй.

Шийдвэр: Тухайн байгууллагын дээд шатны удирдлага болох Жавхлант сумын Засаг даргад тус сумын ЗДТГ-ын дарга Г.Бямбадалайд **хариуцлага тооцох албан шаардлага** хүргүүлэв.

5.НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дэргэдэх Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас Жавхлант сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн үйл ажиллагаанд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу дотоод аудитыг хийж гүйцэтгэхэд илэрсэн алдаа зөрчлийг үндэслэн **“Сайжруулах шаардлагатай”** гэсэн дүгнэлтийг өгч байна.

Байгууллага өөрийн зорилгодоо хүрэхийн тулд эрсдэлийн удирдлагын хэрэгжүүлэн, дотоод хяналтыг үр нөлөөг сайжруулах тогтолцоог бий болгож шийдвэр гаргалтад түүнийг үр дүнтэй ашиглаж хэвших шаардлагатай байна..

Дүгнэлтийн төрөл	Дүгнэлтийн тайлбар
Сайжруулах шаардлагатай	Засаглал эрсдэлийн удирдлага болон дотоод хяналтын үйл явцын төлөвшил нь “давтамжтай буюу 2-р түвшин”-д байна гэж үзсэн. Аудитаар илэрсэн асуудлуудын 83.3 хувь нь “нөлөө ихтэй” гэж үзсэн.

ТАЙЛАН БЭЛТГЭСЭН:
АХЛАХ ДОТООД АУДИТОР
СХШУБ

Т.МӨНХЗУЛ

ТАНИЛЦСАН:
ЖАВХЛАНТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА

Б.ОТГОНДАЛАЙ

ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙ НЯГТЛАН
БОДОГЧИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Ш.ЛХАГВАСҮРЭН